

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

 dos. Zaur Məmmədov
"12" 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050810 - "Turizm işinin təşkili" A,B.

Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/F "Turizmdə bələdçilik işinin təşkili" (Kafedranın 12.09.2025-ci il 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir).

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin kodu: IPFS-B06

Tədris ili: IV (2025-2026). Semestr: VII

Tədris yükü cəmi: 120 saat. Auditoriya yükü-45 saat: (Mühazirə-30 saat, seminar-15 saat).

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: müəllim, Hacızadə İlkanə Nəsim qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170 a, 1 sayılı korpus.

Məsləhət saati: II-IV günlər: saat 10⁰⁰-12⁰⁰

E-mail ünvanı: ilkanahacizade@mail.ru

III. Təvsiyyə olunan dərslik və dərs vəsaitləri:

1."Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış." İnkişaf konsepsiyası. Bakı-2012, 39 s.

2."Azərbaycan Respublikasında 2016-2020-ci illərdə turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı. 2016.

3. Əli Cəbbarov. "Turizmin iqtisadi əsasları". Bakı-2015, 267 s.

4.Əli Əlirzayev. "Turizmin iqtisadiyyatı və idarə edilməsi". Bakı-2011, 493 s.

5.Ə.Q.Əlirzayev, E.Ə.Əlirzayev "Azərbaycanın sosial-iqtisadi problemləri, konseptual yanaşma, maliyyə-büdcə və sahələrarası proqnozlaşdırma mexanizmləri". Bakı-2012, 583 s.

6.Turizmin əsasları: dərslik / müəllif kollektivi; dosent B.Ə.Bilalov və dos.Ç.G.Gülaliyevin redaktəsi ilə. Bakı, "QHT Nəşriyyatı", 2015. 496 s.

8.Turizmin davamlı inkişafı yerli planlaşdırma üzrə vəsait. Bakı, 2012. 59 s.

9.Sabir Rəhimov. Turizm-ekskursiya işinin təşkili. Bakı-2004, 310 s.

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq "Dayanıqlı turizm" və "Ekoloji turizm" kimi fənlərin tədrisi zəruridir.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "Bronlaşdırma sistemləri" və "Turist davranış psixologiyası" fənlərinin tədrisinə ehtiyac vardır.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Turizmdə bələdçilik işinin təşkili təhlil, tədqiqat, konseptual inkişaf istiqamətləri,iqtisadi sürətlənmə və iqtisadi artım, sosial tələbatların artması kontekstində həll olunur. Turizmdə bələdçiliyin inkişafı geniş müzakirə predmeti olsada onun sahə, ərazi, funksional menecment baxımından idarəedilməsi bir sıra makroiqtisadi problemlər və cəvab idarəetmə proqramları əsasında mümkündür. Turizmdə bələdçilik işinin təşkili fənninin tədrisində bələdçilik anlayışının əsası, onun sahə və ərazilərin inkişaf obyekt kimi tədqiqinin və turizm məhsulunun turistlərə çatdırılması istiqamətində nəticələri açıqlanır. Turizmin iqtisadi və sosial əhəmiyyəti onun perspektiv inkişafı üçün mövcud potensial təhlil olunur, turizmin formalaşması və inkişafı ilə əlaqədar əsas problemlər və onların aradan qaldırılması yolları əsaslandırılır.

Tədris zamanı əsas prinsip turizm müəssisələrində xidmət keyfiyyətinin yüksəldilməsində məqsəd və vəzifələr, həmçinin turməhsulun rəqabətqabiliyyətinin yüksəldilməsinə kömək edən keyfiyyətin daha effektiv işçi modellərinin araşdırılmasıdır, eləcə də turizm məhsulunun bazarda turistlərə adekvat çatdırılması proseslərini özündə birləşdirir. Rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsinin daha effektiv yolu turistlərin dəyişən tələbatlarının minimum xərclərlə ödənilməsindən asılı olaraq turməhsulun keyfiyyətini operativ idarəetmə bacarığıdır. Uğurlu biznes hazırda mənfəət turməhsulun layihələndirilməsi və istehsalına çəkilən minimum xərclərlə onun keyfiyyətinin düzgün idarə edilməsinin nəticəsidir. Burada bazar turizm sahəsində əlverişli sahibkarlıq mühiti-nin formalaşdırılması, əlaqələrin yaradılması və s. məqsədi ilə biznesin ayrı-ayrı formaları arasında üzvi vəhdət, məntiqi ardıcılıq nəzərə alınmışdır.

Tələbələrə turizmin iqtisadi inkişaf göstəricilərini müəyyən edilməsi, və bu sahənin perspektiv inkişafını təmin edilməsi, cəmiyyətin sosial-iqtisadi həyatında turizmin rolunun qiymətləndirilməsi, makro və mikro səviyyədə turizm firmalarının idarə edilməsi və onun təşkilati-iqtisadi əsasları haqqında biliklər verməkdən ibarətdir.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbənin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir: 50 bal semestr dövründə (o cümlədən 20 bal məşğələ dərslərində fəaliyyətə, 30 bal isə kollektiviumun nəticələrinə görə verilir), 50 bal isə imtahanda (hər bir biletdən 5 sualdan ibarət olmaqla **10 balla** qiymətləndirilir) toplayır. Seminar ərzində minimum 2 dəfə kollokvium keçiriləcəkdir. Tələbə kollokviumda iştirak etmədikdə jurnalda **0 (sıfır) bal** qeyd olunur.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Qiymətləndirmə meyarları aşağıdakılardan ibarətdir:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı **17 bal**dan az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan gösrəriciləri semestr dövründə tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Tələbənin yekun qiyməti imtahana qədər və imtahanda toplanmış ballar cəmlən-məklə aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

Yekun qiymət qeyri-kafi olan tələbə kursu bitirməmiş sayılır və onu növbəti ildə həmin fənn üzrə dərslərdə iştirak etmək şərtilə yenidən verməlidir.

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X.Təqvim planı: Mühazirə 30 saat, Seminar 15 saat, **Cəmi: 45 saat**

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Mühazirə		Seminar	
		Saat	Tarix	Saat	Tarix
1	2	3	4	5	6
1.	Mövzu 1. Turizm və ekskursiya fəaliyyətinin yaranması tarixi Plan: 1.Turizmin yaranmasının inkişaf mərhələləri 2.Cəmiyyətin sosial-iqtisadi problemlərinin həllində turizmin yeri və rolu 3. Ekskursiya və onun tarixi inkişaf mərhələləri 4. Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətləri	4		2	
2.	Mövzu 2: Ekskursiyaya hazırlıq işinin təşkili Plan: 1.Ekskursiyaya hazırlıq işininin təşkili qaydaları. 2.Ekskursiya mövzusunun seçilməsi və məqsədin müəyyən edilməsi. 3. Ekskursiya obyektlərinin seçilməsi və öyrənilməsi 4.Ekskursiya marşrutlarının tərtib olunması	4		2	

3.	Mövzu 3: Ekskursiya fəaliyyətində menecer işinin təşkili Plan: 1.Ekskursiya rəhbərinin xüsusiyyətləri 2. Ekskursiya rəhbərində şəxsi keyfiyyət amilləri və peşəkarlıq meyarları 3.Ekskursiya rəhbərinin peşə etikası və nitq qabiliyyəti 4.Turizm müəssisələrində ekskursiya bələdçisinin seçim prosesi 5.İcmal və tematik ekskursiyaların təşkili 6. Ekskursiya işində qrupların idarə olunması və ünsiyyət	4		2	
4.	Mövzu 4 : Turist-ekskursiya xidmətlərinin sertifikatlaşdırılması PLAN 1.Turist-ekskursiya xidmətlərinin sertifikatlaşdırılmasının təşkilatı strukturu 2. Turist-ekskursiya xidmətləri göstərilməsində ümumi tələblər 3.Turistlərin və ekskursantların təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair tələblər 4.Azərbaycan Respublikasında bəzi fəaliyyət növlərinə xüsusi razılığın verilməsi haqqında qaydalar	4		2	
5.	Mövzu 5. Ekskursiyaçıların davranış psixologiyasına uyğun fəaliyyətin təşkili Plan: 1.Tur bələdçi tələbləri, onun peşəkar bacarıqları 2.Ekskursiyaların təşkili mexanizmi 3.Münaqişə hallarının idarə edilməsi 4.Menecerin xarakterik xüsusiyyətləri	4		2	

6.	Mövzu 6 . Qonaqlar qrupunun tələb və gözləntilərinin müəyyənləşdirilməsi və buna təsir edən amillər Plan: 1. Qonaqların məmnuniyyətinin formalaşdırılması prosesləri 2. Qonaqlara təqdimat etmə prosesləri 3. Effektiv ekskursiya cədvəlinin hazırlanması	2		2	
7.	Mövzu 7.Turizm firmaları və agentlikləri ilə bələdçilik fəaliyyətinin əlaqələri Plan: 1.Turizm fəaliyyəti göstərən firma və agentliklər 2. Turizm fəaliyyəti göstərən müəssisələrin informasiyalarının turistlərə çatdırılması 3. İstehlakçıların qərar qəbulu modeli 4. İnsan tipləri və onların davranışları	4		2	
8	Mövzu 8. Turizmdə bələdçi kadr ehtiyatlarının idarəedilməsinin təşkili Plan: 1. Kadr xidməti fəaliyyətinin menecment sistemində yeri və rolu 2. Müəssisənin kadr potensialı 3. Kadrların seçilməsi, yerləşdirilməsi və ixtisasının artırılması 4. Kadr ehtiyatlarının idarə olunması 5. İnsanların əməl etməli olduğu ümumi davranış qaydaları 6. İş yerində davranış qaydaları	4		1	
	Cəmi:	30 saat		15 saat	

XI.Fənn üzrə tələblər: Tələbə fənnin öyrənilməsi zamanı bacarmalıdır:

- bələdçilik anlayışını;
- bələdçinin iş funksiyasını;
- turizm sənayesi üzrə tədqiqat aparmağı və proqnozlaşdırma işlərini yerinə yetirməyi;
- turizmdə müəssisələrində iqtisadi məsələlərin təkmilləşdirilməsində alternativ qərar qəbul etmə problemlərini eləcə də tədqiqatçı kimi qiymətləndirmək bacarıqlarını əldə edəcəklər.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: "Turizmdə bələdçilik işinin təşkili" fənni üzrə proqramda nəzərdə tutulan mövzuların səmərəli tədrisi bakalavr səviyyəsində iqtisadçı kadrlara turizm sahəsində bələdçilik işinin problemlərinin əsas cəhətləri, turizm məhsul və xidmətlərinin rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsi modelləri, qonaqpərvərlik sənayesinin inkişaf fazaları, otellərin klassifikasiyası, turistlərlə davranış qaydalarını, bələdçilik fəaliyyətinin strukturu haqqında lazımi biliklərin mənimsənilməsinə imkan verəcəkdir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikirlərinin öyrənilməsi : -----

XIV. Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları:

1. Turizmin yaranmasının inkişaf mərhələləri
2. Ekskursiya və onun tarixi inkişaf mərhələləri
3. Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətləri
4. Ekskursiya mövzusunun seçilməsi və məqsədin müəyyən edilməsi
5. Ekskursiyaya hazırlıq işinin təşkili qaydaları
6. Ekskursiya marşrutlarının tərtib olunması
7. Ekskursiya rəhbərinin xüsusiyyətləri
8. Ekskursiya rəhbərinin peşə etikası və nitq qabiliyyəti
9. Turizm müəssisələrində ekskursiya bələdçisinin seçim prosesi
10. Ekskursiya işində qrupların idarə olunması və ünsiyyət

II Kollokvium sualları:

1. Turist-ekskursiya xidmətlərinin sertifikatlaşdırılmasının təşkilati strukturu
2. Turist-ekskursiya xidmətləri göstərilməsində ümumi tələblər
3. Turistlərin və ekskursantların təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair tələblər
4. Tur bələdçi tələbləri, onun peşəkar bacarıqları
5. Menecerin xarakterik xüsusiyyətləri
6. Ekskursiyaların təşkili mexanizmi
7. Qonaqların məmnuniyyətinin formalaşdırılması prosesləri
8. Qonaqlara təqdimat etmə prosesləri
9. Turizm fəaliyyəti göstərən firma və agentliklər
10. Turizm fəaliyyəti göstərən müəssisələrin informasiyalarının turistlərə çatdırılması

XV. İmtahan sualları:

1. Turizmin yaranmasının inkişaf mərhələləri
2. Cəmiyyətin sosial-iqtisadi problemlərinin həllində turizmin yeri və rolu
3. Ekskursiya və onun tarixi inkişaf mərhələləri
4. Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətləri
5. Ekskursiyaya hazırlıq işinin təşkili qaydaları.
6. Ekskursiya mövzusunun seçilməsi və məqsədin müəyyən edilməsi.
7. Ekskursiya obyektlərinin seçilməsi və öyrənilməsi
8. Ekskursiya marşrutlarının tərtib olunması
9. Ekskursiya rəhbərinin xüsusiyyətləri

10. Ekskursiya rəhbərində şəxsi keyfiyyət amilləri və peşəkarlıq meyarları
11. Ekskursiya rəhbərinin peşə etikas və nitq qabiliyyəti
12. Turizm müəssisələrində ekskursiya bələdçisinin seçim prosesi
13. İcmal və tematik ekskursiyaların təşkili
14. Ekskursiya işində qrupların idarə olunması və ünsiyyət
15. Turist-ekskursiya xidmətlərinin sertifikatlaşdırılmasının təşkilati strukturu
16. Turist-ekskursiya xidmətləri göstərilməsində ümumi tələblər
17. Turistlərin və ekskursantların təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair tələblər
18. Azərbaycan Respublikasında bəzi fəaliyyət növlərinə xüsusi razılığın verilməsi haqqında qaydalar
19. Tur bələdçi tələbləri, onun peşəkar bacarıqları
20. Ekskursiyaların təşkili mexanizmi
21. Münaqişə hallarının idarə edilməsi
22. Menecerin xarakterik xüsusiyyətləri
23. Qonaqların məmnuniyyətinin formalaşdırılması prosesləri
24. Qonaqlara təqdimat etmə prosesləri
25. Effektiv ekskursiya cədvəlinin hazırlanması
26. Turizm fəaliyyəti göstərən firma və agentliklər
27. Turizm fəaliyyəti göstərən müəssisələrin informasiyalarının turistlərə çatdırılması
28. İstehlakçıların qərar qəbulu modeli
29. İnsan tipləri və onların davranışları
30. Kadr xidməti fəaliyyətinin menecment sistemində yeri və rolu
31. Müəssisənin kadr potensialı
32. Kadrların seçilməsi, yerləşdirilməsi və ixtisasının artırılması
33. Kadr ehtiyatlarının idarə olunması
34. İnsanların əməl etməli olduğu ümumi davranış qaydaları
35. İş yerində davranış qaydaları

“Turizmdə bələdçilik işinin təşkili” fənni üzrə fənninin sillabusu **050810 - “Turizm işinin təşkili”** ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus **“İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə”** kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (12 sentyabr 2025-ci il, 01 №-protokol).

Kafedra müdiri
v.i.e :

Fənn müəllimi:

dos.G.T.Əliyeva

müəl.İ.N.Hacızadə